

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱۰ / ۱۲ / ۱۳۸۱

دانشکده معماری و شهرسازی

پایان نامه کارشناسی ارشد معماری

موضوع پروژه:

مجتمع فرهنگی-گردشگری تخت سلیمان

استاد راهنما:

آقای دکتر پرویز وزیری

آقای مهندس محمدحسین مهدوی پور

دانشجو:

وحیدالهی حصار

تابستان ۱۳۷۸

۶۶ ۶۶۶

از تمامی دوستان و عزیزانی که مرا صمیمانه در تمام مراحل این پروژه
کمک نموده‌اند تشکر می‌نمایم:

اساتید محترم:

جناب آقای دکتر پرویز وزیری

جناب آقای مهندس محمد حسین مهدوی پور

آقای مهندس محمد مهریار - آقای مهندس بهمن کارگر - آقای مهندس خسرو فری -

آقای مهندس مهدی شجاع دل - آقای فیروز جمشیدی - خانم ارسلانی و خصوصاً

مدیریت محترم سازمان میراث فرهنگی آذربایجان غربی

فهرست عناوین

صفحه	عنوان
.....
۱	مقدمه
	فصل ۱ - پیرامون گردشگری
۵	- تاریخچه گردشگری
۶	- مشکلات صنعت گردشگری - زایران
	فصل ۲ - آشنایی با استان آذربایجان غربی
۹	- معرفی استان آذربایجان غربی
۱۲	- وجه تسمیه آذربایجان
۱۲	- جمعیت استان
۱۲	- راههای ارتباطی
۱۴	- محیط طبیعی
۱۴	- پستی و بلندی ها
۱۴	- ویژگیهای اقلیمی
۱۵	- ویژگیهای اقتصادی
	فصل ۳ - آشنایی با شهرستان تکاب
۱۷	- موقعیت و وسعت
۱۹	- تقسیمات اداری - سیاسی
۱۹	- مذهب و زبان رسمی
۱۹	- ویژگیهای فرهنگی
۲۱	- مهاجرت و اشتغال
۲۲	- ویژگیهای اقلیمی

فصل ۴ - تخت سلیمان

- ۳۴ - سفر به تخت سلیمان
- ۵۰ - موقعیت جغرافیایی
- ۵۳ - زیباییهای طبیعت و تاریخ
- ۵۴ - آثار زندان سلیمان
- ۵۷ - تخت سلیمان در سینه تاریخ
- ۶۳ - ویژگیهای خارق العاده زمین شناسی تخت و زندان سلیمان
- ۶۵ - چشم اندازهای زراعی تخت سلیمان
- ۶۷ - روستای نصرت آباد
- ۶۹ - سایر آثار باستانی پیرامون تخت سلیمان
- ۷۴ - نقشه های تخت سلیمان
- ۸۰ - آشنایی مختصر با نهادهای اولیه سرزمین آذربایجان

فصل ۵ - ویژگیهای اساطیری و دینی پهن دشت تخت سلیمان

- ۸۶ - خلاصه ای از بحث «مکان» و «زمان» در تمدنهای اساطیری
- ۸۷ - سیر تحولات بینشهای اساطیری
- ۸۸ - مفهوم «مکان»، «زمان» در تمدن زرتشتی - ایرانی
- ۹۴ - فرازهایی از اصول آئین زرتشت
- ۹۷ - دین در سلسله های ایرانی قبل از اسلام
- ۱۰۸ - قیاس آرمانشهرهای افسانه ای ایران و تخت سلیمان
- ۱۲۱ - الگوی مدنیت تاریخی و اساطیری در ایران باستان
- وظیفه میراثداران فرهنگ و هنر، تمدن ایران و
- ۱۲۷ آذربایجان چیست؟

فصل ۶ - سایت پیشنهادی

۱۳۲ عوامل مؤثر در انتخاب سایت

۱۳۷ تجزیه و تحلیل سایت پیشنهادی

فصل ۷ - برنامه ریزی فیزیکی طرح

۱۵۰ فضاهای و عملکردهای پیش بینی شده برای هتل

۱۵۳ ویژگی فضاها

- روشهای رسیدن به زیربنای مطلوب:

- جایگاه تخت سلیمان در ارتباطات گردشگری

۱۶۴ ملی زره طلوعی

- آه ارتقربینی باردید کنندگان و افتهای توسعه

۱۶۶ صنعت گردشگری

۱۶۹ انواع روشهای اسکان مسافری

فصل ۸ - طرح

۱۷۲ جدول زیربنای فضاهای پیش بینی شده

۱۷۴ ایده طرح

..... نقشه های طرح

- نقشه تقسیمات سیاسی ایران
- استان آذربایجان غربی
- راههای ارتباطی استان آذربایجان غربی
- موقعیت شهرستان تکاب در استان آذربایجان غربی
- تقسیمات اقلیمی چهارگانه ایران
- تقسیمات اقلیمی زمستانی ایران
- تقسیمات اقلیمی تابستانی ایران
- نقشه راههای ارتباطی منطقه تخت سلیمان
- نقشه راههای ارتباطی کل منطقه باستانی
- آثار باستانی کوه زنا. ان سلیمان
- چشم اندازهای زراعی دشت تخت سلیمان
- پراکندگی سایر آثار باستانی در دشت تخت سلیمان
- نقشه‌های تخت سلیمان
- پلان آتشکده‌های دوران هخامنشی
- پلان کاخ آپادانا - هخامنشی
- نما و مقطع - پاسارگاد
- پرسپکتیوهای تخت سلیمان
- آتشکده‌های پارسی
- پرسپکتیو: اخانی کاخ هنرا
- نمای کاخ سروستان
- پلان کاخ خسرو قصر شیرین

- پرسپکتیو - منبع آب دوران ساسانی
- آتشکده نقش رستم
- پلان منطقه باستانی پاسارگاد
- الگوی اولیه «وَرَجْمَکَرْد» (احمد سعیدنیا) کتاب تاریخ معماری شهرسازی ایران - ارگ بهم
- پلان تخت سلیمان
- شرایط توپوگرافیکی منطقه
- استقرار سایت در دشت
- سایت
- پلان طبقه دوم
- بلاز. طبقات زیرزمین و اول و دوم
- سایت پلان طرح
- پلان بام
- نمای شرقی
- نمای غربی

موسسه تخصصی معماری و شهرسازی
 تهران - خیابان ولیعصر - پلاک ۱۰۰
 شماره تماس: ۰۲۱-۸۸۸۸۸۸۸۸

فهرست زیان‌ها

- جدول بیوکلایماتیک
- جدول بین‌کلایماتیک ساختمان منطقه تکاب
- نمودار جهت و سرعت باد منطقه تکاب انشار
- دیاگرام جهت‌های وزش باد نسبت به سایت
- دیاگرام جهت‌گیری مطلوب اتاقها
- دیاگرام جهت‌گیری مطلوب کل ساختمان مسکونی در رابطه با اقلیم

فهرست جدول اول

- جدول میانگین درجه حرارت منطقه تخت سلیمان
- جدول میانگین میزان بارندگی منطقه تخت سلیمان
- جدول میانگین رطوبت منطقه تخت سلیمان
- جدول آمار تقریبی بازدیدکنندگان مجموعه تخت سلیمان طی ۳ سال
- جدول زیربنای همراها

فهرست عکسها

- ۱- نمونه قالی تکاب افشار
- ۲- مناظر حاشیه جاده تخت سلیمان
- ۳- روستای احمدآباد علیا
- ۴- کوه زندان سلیمان
- ۵- دشت باستانی تخت سلیمان
- ۶- دید شمالی دشت تخت سلیمان
- ۷- دروازه باستانی جنوبی تخت سلیمان
- ۸- طلوع - دریاچه افسانه‌ای تخت سلیمان
- ۹- عصر - دریاچه افسانه‌ای تخت سلیمان
- ۱۰- آب و آسمان - دریاچه افسانه‌ای تخت سلیمان
- ۱۱- غروب - دریاچه و بنای آذرکده آذرکشسب
- ۱۲- زمستان - دریاچه افسانه‌ای تخت سلیمان
- ۱۳- طویله سلیمان - نهر اژدها
- ۱۴- غروب - کوه اسطوره‌ای زندان سلیمان
- ۱۵- قعر حفره کوه آتشفشانی زندان سلیمان (۱۰۰ متر عمق)
- ۱۶- طلوع - چشم انداز نصرت آباد کوه زندان سلیمان
- ۱۷- کوه تخت بلقیس - تخت سلیمان (از دانه طویله سلیمان)
- ۱۸- دریاچه قله تخت بلقیس
- ۱۹- آتشکده چهارطاق - دامنه دشت سرسبز تخت بلقیس
- ۲۰- عکس هوایی تخت سلیمان (ماخذ سازمان میراث فرهنگی)
- ۲۱- دیواره داخلی کوه زندان سلیمان

- ۲۲- پائیز - دریاچه و آتشکده آذرگشسب
- ۲۳- دروازه باستانی جنوبی تخت سلیمان
- ۲۴- حصار بیرونی تخت سلیمان
- ۲۵- حصار و دشت سرسبز تخت سلیمان
- ۲۶- ایوان ایلخانی
- ۲۷- کاخ خسرو - مجموعه تخت سلیمان
- ۲۸- معبد آناهیتا - مجموعه تخت سلیمان
- ۲۹- پائیز - تالار بارعام
- ۳۰- راهروهای درونی آتشگاه آذرگشسب
- ۳۱- پائیز - دریاچه تخت سلیمان
- ۳۲- تابستان - طویله سلیمان - تخت سلیمان - مزارع دشت
- ۳۳- اواخر بهار - دامنه خرم تخت بلقیس
- ۳۴- اواخر بهار - دامنه و قلعه قلعه تخت بلقیس
- ۳۵- غروب - دریاچه افسانه‌ای تخت سلیمان
- ۳۶- موقعیت زمین - در دشت تخت سلیمان (از فراز تخت)
- ۳۷- اوایل بهار - موقعیت زمین کوه سپید پوش تخت بلقیس

مقدمه

انسان کنجکاو در همه قرون و اعصار برای ادراک هرچه بهتر جهان هستی، خود را نیازمند به سفر دانسته است. او برای دستیابی به اندوخته‌های گرانبهای معنوی و مادی حاضر گردیده که بارها جهان و مسالی خود را به خطر بیندازد و به این کار اقدام کند.

اگر سونیتی و سیاسی در میان نباشد، سیرو سیاحت مهمترین وسیله برای انتقال صحیح فرهنگهای بشری خواهد بود.

در گذشته هیچگاه از نقش سفر غافل نبوده‌اند و همیشه انسانی را آبدیده و مجرب می‌دانستند که گرد سفر برایش نشسته و جهان‌اندیده باشد

سفرنامه‌ها از جملة مهمترین و بهترین مکاتباتی هستند که غنا فرهنگی هر تمدنی را نشان می‌دهند. تقریباً تمام بزرگان علم و ادب ایران، اگر سفر نموده باشند، سفرنامه‌ای هم نوشته‌اند که از مهمترین مکاتبات آنها برده است.

بزرگان اقوام در تابل به ما براجویانی از بین خود که اقدام به سفر می‌نمودند، افتخار می‌کردند؛ و چه بسا که بدرقه یا استقبال از آنها با جشن و سرور شادمانه همراه بوده است.

شاید بتوان عواید فرهنگی حاصل از سفر خیرخواهانه را بسی مهمتر و ماندگارتر از نتایج اقتصادی دانست. مثلاً بزرگسپه اهمیت سفر و سیاحت بود که دین اسلام پس از استقرار و تثبیت در ایران و مصر بدون جنگ و خونریزی تا بعیدترین نقاط هند و چین و شمال آفریقا نفوذ نمود. و با تمام بودایی از شمال هند به چین و ژاپن راه یسافت و چین مهد تمدن بودایی گردید - در قرون نزدیکتر نیز پس از کشف قاره آمریکا توسط اروپائیان، مهاجران این سرزمین جدید، تمدنی نوین و بسیار مهم را پای نهادند، هر چند که از دید ما ظهور آن تلخکامی های را هم برای تمدن بشری داشته است.

جاده ابریشم نه یک مسیر عادی که در آن کالا جابجا می شد، بلکه در حکم ستون فقراتی بود که شرق و غرب عالم را به هم ارتباط میداد. جاده ابریشم محمل علوم آداب - سخن - سرزندگی و اسطوره های تمدنهای غرب و شرق بوده است.

انتقال این فرهنگ با بوسیله اشیاء و ظروفی انجام می گرفت، که هنر هر کدام، زبان هویت ملی بودند، و با بهترین انتقال کتب، همچنین سفر دارندگان حکمت و علم و دانایی انجام می پذیرفت.

تمدنهایی که در حاشیه این جاده قرار داشتند همواره بر آن ارج می نهادند و به فراخور فرهنگ - بصیرت و امکانات خویش از آن پاسداری و نگاهبانی می کردند. بخش مهمی از جاده ابریشم از سرزمین پهناور ایران عبور می کرد، که بنا به نوشته اکثر سیاحان تاریخ، بخش ایرانی این جاده از امن ترین و مطمئن ترین قسمتهای این مسیر بوده است. تضمین امنیت - وجود امکانات بین راهی فراوان مثل رباط - ساباط - میل - کاروانسرا و... و در نهایت قرارگیری شهرهای مهم ایران چون خوارزم - طوس - سمرقند - بخارا - نیشابور - ری - همدان - تبریز و... در پهنه آن، همگی به توجه خاص ایرانیان بر این جاده تأکید می کنند. می توان

به عوامل فوق مهمان نوازی ایرانیان را نیز افزود که از فرهنگ والای آنها و سوجه خاصشان به امر سیاحت و سفر حکایت میکرد.

پس سفر و سیاحت در طول تاریخ وجود داشته و ایران هم بدلیل قرارگیری در موقعیت ممتازی از کوره زمین، نقش مهم و سازنده‌ای در این امر ایفا نموده است.

شاید تصور کنیم که در دوران معاصر، با توجه به قرارگیری در عصر ارتباطات دیگر نیازپندانی به حضور در قلب سرزمینی دیگر و یا سفر در پهنه کشر و گیتی نباشد. اما آیا تماشای مظاهر طبیعی و تاریخی یک تمدن از فاب تصویر و شنیدن و خواندن مطالبی پیرامون آن، می‌تواند به اندازه حضور انسان در محیط و ادراک حسی و ملموس از آن موثر و مفید باشد؟

همیشه و در همه حال گردشگری در لحکم سازنده‌ترین و مفیدترین ابزار برای تبادل اطلاعات فرهنگی است، و قطعاً در این راه عواید اقتصادی سرشاری نیز عاید کشورها میشود. لذا بهینه سازی شرایط سفر و اسکان گردشگران از اهمیت والایی برخوردار است، و مادر این پروژه به بخش کرجکی از سرزمین ایران پرداخته‌ایم که بار سنگینی را به عظمت تاریخ ایران زمین بردوش خود حمل می‌کند، و شنیدن نجوایندای باستانی می‌تواند برای هر انسان معاصری جالب و عبرت انگیز باشد. پرواضح است که در این راستا ثمرات اقتصادی و فرهنگی سرشاری نیز برای ایران عزیز به ارمغان خواهد آید. این سرزمین کوچک از ایران بزرگ منطقه باستانی تخت سلیمان است.

فصل اول:

پیرامون گردشگری